

Bedrijvendynamiek en werkgelegenheid Gemeente Groningen

2016-2017

Kübra Ozisik

Maart 2018

www.os-groningen.nl

BASIS VOOR BELEID

Inhoud

Inhoud	1
1. Inleiding	2
2. Bedrijfsdemografische kerncijfers	3
2.1 Kerncijfers vestigingen en werkgelegenheid	3
2.2 Kerncijfers naar grootteklasse	4
2.3 Kerncijfers naar branche	5
2.4 Speerpuntsectoren	6
2.5 Werklocaties	7
2.6 Vacatures en verwachting banen	10
3. Bedrijvendynamiek	11
BIJLAGE I Overzicht indeling speerpuntsectoren	12
BIJLAGE II Aantal vestigingen en banen naar bedrijfstak per 1 april 2017	19
BIJLAGE III grafisch overzicht van de werklocaties	24
Colofon	25

1. Inleiding

Dit rapport beschrijft de ontwikkelingen van het aantal vestigingen en de werkgelegenheid in de gemeente Groningen, uitgesplitst naar kenmerken als economische activiteit en grootteklasse. De economische activiteit van vestigingen wordt geclassificeerd naar de Standaard Bedrijfsindeling (SBI 2008 versie 2016) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De SBI is een hiërarchische indeling van economische activiteiten, waarbij het hoogste niveau de sectie is.

We gaan in op de meerjarige ontwikkeling en op de bedrijvendynamiek. Binnen de bedrijvendynamiek onderscheiden we in dit rapport de dynamiek die een toe- of afname veroorzaakt in het aantal vestigingen en de binnengemeentelijke verhuizingen.

De cijfers zijn gebaseerd op gegevens uit het Vestigingenregister van de gemeente Groningen. Dit register bevat gegevens van alle bedrijven in de gemeente Groningen en wordt dagelijks geactualiseerd. De gegevens over de werkgelegenheid komen uit het jaarlijkse, integrale, werkgelegenheidsonderzoek dat in landelijk verband door Onderzoek & Statistiek Groningen wordt uitgevoerd. Het onderzoek heeft uitsluitend betrekking op *actieve bedrijven*, dat wil zeggen bedrijven van waaruit een economische activiteit of zelfstandig (vrij) beroep wordt uitgeoefend door ten minste één werkzaam persoon.

Mutaties uit voorgaande jaren, die pas in het afgelopen jaar zijn geconstateerd, zijn met terugwerkende kracht verwerkt. De cijfers in dit document kunnen daarom licht afwijken van die in voorgaande rapporten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de meerjarige ontwikkeling van het aantal vestigingen en banen, uitgesplitst naar economische activiteit, grootteklasse en locatie. Ook is er aandacht voor de verdeling naar geslacht en arbeidsduur van de werkende personen, en de openstaande vacatures en toekomstverwachtingen met betrekking tot de werkgelegenheid.

Hoofdstuk 3 gaat dieper in op de bedrijvendynamiek in de peilperiode van 1 april 2016 tot 1 april 2017. We specificeren de toe- en afname van het aantal vestigingen naar reden. Daarnaast geeft hoofdstuk 3 informatie over de binnengemeentelijke verhuizingen.

2. Bedrijfsdemografische kerncijfers

2.1 Kerncijfers vestigingen en werkgelegenheid

Tussen 1 april 2016 en 1 april 2017 is het aantal vestigingen in de gemeente Groningen met 807 toegenomen. Dit betekent dat er over dat jaar een toename was van 4,8 procent. Het totaal aantal banen in de stad was op 1 april 2017 139.151. De werkgelegenheid is tussen april 2016 en april 2017 toegenomen met 3,1 procent. Dat zijn 4.139 banen meer. Vanaf 2014 groeit het aantal banen en vestigingen in de stad. De gemeten jaarlijkse groei tussen 1 april 2016 en 1 april 2017 is sindsdien de hoogste. Het aantal banen dat bezet wordt door vast personeel is in 2017 toegenomen met 3,2 procent.

Het aantal banen dat bezet wordt door uitzendkrachten kende vanaf 2013 een sterke groei, in 2016 sloeg dit om in een sterke afname van 9 procent. In 2017 zien we hierin geen opvallende ontwikkelingen.

Tabel 2.1.1 Kerncijfers aantal banen en vestigingen per 1 april gemeente Groningen

	2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontwikkeling 2016-2017	
							absoluut	%
Banen								
vastpersoneel	125.873	127.506	126.768	127.923	129.842	133.977	4.135	3,2
Ontwikkeling (%)		-2,0	-0,6	0,9	1,5	3,2		
uitzendkrachten	5.549	4.466	5.064	5.681	5.170	5.174	4	0,1
Ontwikkeling (%)		0,2	13,4	12,2	-9,0	0,1		
Totaal aantal banen	131.422	131.972	131.832	133.604	135.012	139.151	4.139	3,1
Ontwikkeling (%)		-2	-0,1	1,3	1,1	3,1		
Totaal aantal vestigingen	12.869	15.729	15.729	16.163	16.644	17.451	807	4,8
Ontwikkeling (%)		-0,2	0,0	2,8	3,0	4,8		

2.2 Kerncijfers naar grootteklasse

Vestigingen naar grootteklasse

Tabel 2.2.1 toont een overzicht van het aantal vestigingen naar grootteklasse. Het Groningse bedrijfsleven bestaat hoofdzakelijk uit MKB-bedrijven (<250 werknemers). Het aandeel vestigingen met niet meer dan één werkzame persoon is hierin groot. Deze groep is in 2017 opnieuw toegenomen, per 01-04-2017 zijn er per saldo 923 eenmansbedrijven meer. Dit komt neer op een groei van 8,4 procent.

Bij de vestigingen met twee tot negen werkzame personen zien we een afname. Dit heeft gedeeltelijk betrekking op dynamiek en voor een deel gaat het om de ontwikkelingen in de werkgeluidheid bij deze vestigingen. De ontwikkeling van de werkgelegenheid bij een vestiging is van invloed op de standcijfers per grootteklasse. Dit betekent dat er bij groei of afname van het aantal banen sprake kan zijn van een verandering van grootteklasse. Een voorbeeld zien we in de ontwikkeling van bedrijven met 250 en meer werkzame personen. Deze ontwikkeling is toe te schrijven aan bedrijven die al in de stad gevestigd waren waarbij het aantal banen groeide. Ten gevolge daarvan veranderde de grootteklasse van dat bedrijf.

Banen naar grootteklasse

Tabel 2.2.2 toont een overzicht van het aantal banen naar grootteklasse. Het MKB zorgt voor bijna 65 procent van de werkgelegenheid in de gemeente Groningen. De toename van bedrijven met één werkzame persoon is ook terug te zien als groei van het vaste personeel binnen deze klassegrootte. Bij vestigingen met een grootteklasse van 2-9 personen is het vaste personeel met 3 procent afgenomen. De aantallen uitzendkrachten nemen in vrijwel alle grootteklassen af. Bij vestigingen met 250 of meer werkzame personen zien we een toename in de commerciële- en niet-commerciële dienstverlening.

Tabel 2.2.1 Meerjarenoverzicht totaal aantal vestigingen naar grootteklasse per 1 april

Grootteklasse	2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontwikkeling 2016-2017	
							abs	%
geen vast personeel	274	143	112	111	96	127	31	32,3
1 persoon	6.789	10.009	10.049	10.494	11.030	11.953	923	8,4
2- 9 personen	4.063	3.955	3.975	3.940	3.881	3.697	-184	-4,7
10- 49 personen	1.307	1.242	1.229	1.259	1.260	1.284	24	1,9
50- 249 personen	373	317	304	304	317	325	8	2,5
250 en meer personen	63	63	60	55	60	65	5	8,3
Totaal	12.869	15.729	15.729	16.163	16.644	17.451	807	4,8

Tabel 2.2.2 Kerncijfers aantal banen naar grootteklasse voor 2016 en 2017

Grootteklasse	Vastpersoneel			Uitzendkrachten		
	2016	2017	Ontw.%	2016	2017	Ontw.%
geen vast personeel	0	0		116	15	-87,1
1 persoon	11.030	11.953	8,4	86	46	-46,5
2- 9 personen	15.050	14.606	-3,0	396	371	-6,3
10- 49 personen	25.437	26.034	2,3	784	1.120	42,9
50- 249 personen	33.764	34.214	1,3	1886	1.628	-13,7
250 en meer personen	44.561	47.170	5,9	1902	1.994	4,8
Totaal	129.842	133.977	3,2	5170	5.174	0,1

2.3 Kerncijfers naar branche

In dit rapport classificeren we de SBI-codes (SBI-code staat voor de soort activiteit van een bedrijf en is opgesteld door het CBS). Deze is ingedeeld in secties en vervolgens in branches. In tabel 2.3.1 staat achter elke branche de letter van de sectie waaronder deze branche valt.

Vestigingen per branche

Tabel 2.3.1 geeft een meerjarenoverzicht van het aantal vestigingen per branche. In de periode 2016-2017 is het aantal vestigingen in elk branche toegenomen, dat resulteerde in een totale toename van 4,8 procent. Met ruim 18 procent valt vooral de groei in het onderwijs op. Verder gespecificeerd gaat het hier vooral om een toename bij vestigingen met één werkzame persoon in het overig onderwijs, daaronder vallen bijvoorbeeld sport- en recreatieonderwijs, cultureel onderwijs en auto- en motorrijdscholen. De toenames bij de overige branches komen ook hoofdzakelijk voort uit een toename van vestigingen met meer dan één werkzame persoon.

Werkgelegenheid per branche

Tabel 2.3.2 geeft een overzicht van de ontwikkeling in banen in het afgelopen jaar. De commerciële dienstverlening (27%) en de gezondheidszorg (22%) zorgen voor bijna de helft van de vaste banen in de stad. Het vaste personeel blijft groeien in deze twee branches. Het aandeel vast personeel groeit in het peiljaar 2016-2017 in vrijwel alle branches. In de meeste branches zien we een afname in het aantal uitzendbanen. Enkele branches vormen daarop een uitzondering. In het vorige jaar rapporteerden we dat de positieve ontwikkeling bij de vestigingen nog niet terug te zien was in het aantal vaste banen, maar wel in het aantal banen voor uitzendkrachten. Voor het peiljaar 2016-2017 kunnen we zeggen dat de positieve groei van het aantal vestigingen inmiddels wel is terug te zien in het aantal vaste banen.

Tabel 2.3.1 Kerncijfers totaal aantal vestigingen per 1 april naar branche

Vestigingen Branche	2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontw. 2016-2017	
							abs.	%
Landbouw / Visserij (A,B)	65	47	51	58	53	63	10	18,9
Industrie / Nutsbedrijven (C,D,E)	529	531	498	504	516	543	27	5,2
Bouwnijverheid (F)	799	783	781	789	841	868	27	3,2
Handel / Horeca (G,I)	3.142	3.220	3.261	3.354	3.353	3.361	8	0,2
Onderwijs (P)	642	878	857	885	917	1.083	166	18,1
Gezondheidszorg (Q)	1.266	1.738	1.755	1.811	1.906	1.996	90	4,7
Commerciële dienstverlening (H,J,K,L,M,N,S95,S96)	5.105	6.796	6.790	7.006	7.228	7.587	359	5,0
Niet-commerciële dienstverlening (O,R,S94,T,U)	1.321	1.736	1.736	1.756	1.830	1.950	120	6,6
Totaal	12.869	15.729	15.729	16.163	16.644	17.451	807	4,8

* Sectie S kan worden onderverdeeld in de commerciële- en de niet-commerciële dienstverdeling. De twee cijfers geven de afdeling binnen de sectie weer die onder deze branche vallen.

Tabel 2.3.2 Kerncijfers aantal banen in 2016 en 2017 naar branche

Banen Branche	Vast personeel			Uitzendkrachten		
	2016	2017	Ontw.	2016	2017	Ontw.
Landbouw / Visserij (A,B)	91	101	11,0	8	5	-37,5
Industrie / Nutsbedrijven (C,D,E)	7.820	7.731	-1,1	838	904	7,9
Bouwnijverheid (F)	3.473	3.597	3,6	494	521	5,5
Handel / Horeca (G,I)	23.090	24.729	7,1	362	356	-1,7
Onderwijs (P)	15.769	16.168	2,5	32	41	28,1
Gezondheidszorg (Q)	28.831	30.088	4,4	51	28	-45,1
Commerciële dienstverlening (H,J,K,L,M,N,S95,S96)	35.579	35.989	1,2	2.006	1.912	-4,7
Niet-commerciële dienstverlening (O,R,S94,T,U)	15.189	15.574	2,5	1.379	1.407	2,0
Totaal	129.842	133.977	3,2	5.170	5.174	0,1

2.4 Speerpuntsectoren

Tabel 2.4.1 geeft een meerjarenoverzicht van het aantal vestigingen in de speerpuntsectoren van de gemeente Groningen. Tabel 2.4.2 geeft de ontwikkeling weer in het aantal banen over het afgelopen jaar. De indeling naar speerpuntsectoren is in 2016 aangepast, zodat de cijfers vergelijkbaar zouden zijn met landelijke CBS cijfers. De cijfers van de voorgaande jaren zijn gebaseerd op de indeling van 2016, zodat de cijfers vergelijkbaar blijven met de voorgaande jaren. De aantallen zijn niet getotaliseerd, omdat sommige vestigingen onder meerdere speerpuntsectoren vallen. Wel geven we het aantal vestigingen weer.

Vrijwel alle sectoren laten voor zowel het aantal vestigingen als het aantal banen een groei zien. Een uitzondering hierop is de afname van het vaste personeel in de energiesector. In bijlage I vindt u een overzicht van de bronnen en de SBI-codes van de speerpuntsectoren.

Tabel 2.4.1 Meerjarenoverzicht aantal vestigingen naar speerpuntsector per 1 april over de jaren 2007 en 2012 t/m 2016

Vestigingen	2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontwikkeling 2016-2017	
							abs.	%
Creatieve industrie	1.800	2.580	2.634	2.697	2.811	3.024	213	7,0
Energie	29	31	34	37	44	45	1	2,2
Healthy ageing	984	1.379	1.380	1.414	1.503	1.584	81	5,1
ICT-sector	821	1.198	1.205	1.285	1.317	1.344	27	2,0
Toerisme en recreatie	1.283	1.551	1.570	1.612	1.711	1.871	160	8,6
Aantal vestigingen	4.722	6.430	6.474	6.673	6.972	7.410	438	5,9

Tabel 2.4.2 Ontwikkeling in vast personeel en uitzendbanen naar speerpuntsector

Banen	Vastpersoneel			Uitzendkrachten		
	2016	2017	Ontw. %	2016	2017	Ontw. %
Creatieve industrie	4.923	5.240	6,0	112	119	5,9
Energie	1.859	1.768	-5,1	192	158	-21,5
Healthy ageing	24.654	25.785	4,4	429	493	13,0
ICT-sector	7.639	7.741	1,3	186	141	-31,9
Toerisme en recreatie	9.673	10.606	8,8	576	355	-62,3
Aantal banen	47.634	49.895	4,5	1.248	1.018	-22,6

2.5 Werklocaties

Werklocaties onderscheiden we in bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De indeling van de terreinen en locaties is gebaseerd op het rapport 'De Rode Loper' uit 2014. Dit rapport is een document over visie en strategie met betrekking tot de werklocaties in Groningen. Bijlage III geeft een grafisch overzicht van de werklocaties. Tabel 2.5.1 geeft een meerjarenoverzicht van het aantal vestigingen en banen op de bedrijventerreinen. Tabel 2.5.2 geeft eenzelfde overzicht, maar dan voor de kantoorlocaties.

Vestigingen werklocaties

Van het totaal aantal vestigingen in de stad is 15 procent gevestigd op de bedrijventerreinen en kantoorlocaties. In de periode april 2016 - april 2017 neemt het aantal vestigingen op de beide soorten werklocaties toe. Deze toename is op zowel de bedrijventerreinen als de kantoorlocaties ook zichtbaar in het aantal banen: respectievelijk per saldo 1.557 en 1.143 banen meer.

Qua vestigingen zijn op de bedrijventerreinen Eemskanaal en Hoendiep voornamelijk toenames te zien. Het gaat veelal om toename van de vestigingen in de commerciële dienstverlening.

Banen werklocaties

Op de werklocaties (met 15 procent van de vestigingen) is met 54 procent meer dan de helft van de banen geconcentreerd. De totale werkgelegenheid op de bedrijventerreinen is in de periode april 2015-2016 gegroeid met 4,3 procent (tabel 2.5.1). Bijna de helft van de banen op de bedrijventerreinen is geconcentreerd in Zuidoost (47%). Binnen dit gebied laat de locatie Eemskanaal in vergelijking tot de andere gebieden een positievere ontwikkeling zien. Het aantal banen is hier in de periode april 2016 – april 2017 toegenomen met 20 procent (413 banen).

Het aantal banen op de kantoorlocaties is in het afgelopen meetjaar toegenomen. Een jaar eerder zagen we alleen bij de Meeuwen en Martini Trade Park een positieve ontwikkeling van het aantal banen. Dit houdt ook dit jaar aan.

Tabel 2.5.1 Meerjarenoverzicht aantal vestigingen en banen (vaste- en uitzendbanen) op bedrijventerreinen per 1 april over de jaren 2007 en 2012 t/m 2016

	Terrein	Vestigingen						Ontw. 2016-2017	Banen (vast en uitzend)						Ontw. 2016-2017
		2008	2013	2014	2015	2016	2017		2008	2013	2014	2015	2016	2017	
06	Damsterdiep	39	34	40	37	32	42	31,3	798	1.091	1.471	1.378	270	269	-0,4
12	De Hoogte	40	39	39	35	40	40	0,0	1.126	431	450	422	482	490	1,7
04	Driebond	152	150	147	149	174	176	1,1	2.603	2.427	2.401	2.388	2.869	2.952	2,9
02	Eemskanaal	83	111	109	107	121	150	24,0	3.362	2.192	2.123	1.914	2.045	2.458	20,2
22	Eemspoort	265	350	360	367	360	370	2,8	3.951	5.164	5.300	4.923	4.870	5.169	6,1
03	Euvelgunne	162	157	151	158	168	171	1,8	2.680	2.013	1.961	1.893	2.078	2.265	9,0
08	Het Witte Lam	99	96	99	111	116	104	-10,3	1.090	1.033	1.000	442	523	473	-9,6
15	Hoendiep	142	151	162	162	166	203	22,3	2.071	1.492	1.489	1.509	1.299	1.520	17,0
29	Hoendiep Noord	1	3	0	1	2	4	100,0
18	Hoogkerk Oost	4	4	3	3	3	4	33,3	47	32	27	27	34	41	20,6
19	Hoogkerk Vierverlaten	33	32	29	27	26	27	3,8	941	686	661	680	728	718	-1,4
21	Kranenburg	32	43	47	51	52	55	5,8	2.873	3.022	3.281	3.454	4.518	4.545	0,6
26	Meerstad bedrijventerrein	2	2	2	2	2	2	0,0
24	Milieuboulevard I	3	2	2	2	2	2	0,0	37	42	34	31	30	33	10,0
05	Oosterhoogebrug	95	101	100	98	88	92	4,5	643	505	500	494	448	443	-1,1
17	Peizerweg	52	69	67	64	63	62	-1,6	2.221	2.431	2.486	2.290	2.203	2.162	-1,9
14	Reitdiep	36	39	42	50	53	49	-7,5	928	426	410	488	512	496	-3,1
25	Roodehaan	1	1	2	3	6	6	0,0
11	Ulgersmaborg	94	106	93	102	102	117	14,7	1.086	576	540	532	492	531	7,9
10	Ulgersmaweg	74	75	70	73	77	90	16,9	417	374	356	384	448	470	4,9
20	Westpoort	3	6	5	4	5	5	0,0
01	Winschoterdiep	233	233	239	230	239	238	-0,4	4.165	4.068	4.355	4.416	4.545	4.748	4,5
57	Zernike Campus	151	136	120	115	120	112	-6,7	5.578	6.492	6.758	7.298	7.239	7.364	1,7
	Totaal	1.796	1.940	1.928	1.951	2.017	2.121	5,2	36.627	34.626	35.754	35.128	35.822	37.379	4,3

* In verband met privacy hebben we het aantal banen bij terreinen met weinig vestigingen niet weergegeven.

Tabel 2.5.2 Aantal vestigingen en banen (vaste- en uitzendbanen) op kantoorlocaties per 1 april over de jaren 2007 en 2012 t/m 2016

	Kantoorlocaties	Vestigingen							Banen (vast en uitzend)						
		2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontw. 2016-2017	2008	2013	2014	2015	2016	2017	Ontw. 2016-2017
50	Corpus den Hoorn Zuid	123	121	126	150	170	169	-0,6	6.207	6.507	6.226	6.552	6.547	6.945	6,1
59	de Meeuwen	13	19	16	14	14	16	14,3	695	1.346	1.360	1.687	1.787	1.962	9,8
54	Europapark	78	123	121	124	120	120	0,0	3.391	4.496	5.027	5.057	5.000	4.899	-2,0
55	Hunzepark	13	13	12	11	11	12	9,1	622	674	581	566	408	424	3,9
53	Kempkensberg	4	4	3	5	6	7	16,7	1.754	3.336	3.376	3.366	3.181	3.196	0,5
52	Martini Trade Park	75	72	70	95	106	112	5,7	3.243	2.558	2.424	2.525	2.827	3.181	12,5
51	Stationsgebied	54	47	48	46	50	50	0,0	4.115	4.191	4.290	3.791	3.666	3.584	-2,2
56	UMCG en omgeving	43	37	38	39	36	35	-2,8	11.324	12.370	12.417	12.625	12.545	12.913	2,9
	Eindtotaal	403	436	434	484	513	521	1,6	31.351	35.478	35.701	36.169	35.961	37.104	3,2

2.6 Vacatures en verwachting banen

In het werkgelegenheidsonderzoek hebben we elke vestiging gevraagd hoeveel openstaande vacatures men daar op 1 april 2017 had. De respons op deze vraag was in 2017 bijna 15 procent. In 2017 ligt de respons lager. In de voorgaande jaren lag de respons redelijk stabiel rond de 20 procent. Tabel 2.6.1 geeft een overzicht van de vacaturegraad (het aantal vacatures per 100 banen) van de afgelopen 3 jaren. In april 2017 was de vacaturegraad 3,9 voor de responderende vestigingen. Na een toename van het aantal vacatures per 100 banen zien we dat voor 2017 het aantal vacatures nu redelijk stabiel blijft.

In het onderzoek hebben we de vestigingen ook gevraagd naar de toekomstverwachting ten opzichte van de door hen geboden werkgelegenheid voor het komend jaar. De respons op deze vraag is afgerond 42 procent. De voorgaande jaren lag deze respons rond de 50 procent. Tabel 2.6.2 toont het aandeel van de respondenten dat een toe- of afname verwacht van het aantal werkzame personen. In 2017 verwacht 15,5 procent van de responderende vestigingen dat het personeel op 1 april 2018 zal zijn gegroeid. Een jaar eerder was dit percentage nog 12,4 procent. Het aantal vestigingen dat een afname verwacht is iets afgenomen.

Tabel 2.6.1 Vacaturegraad van de afgelopen 3 jaar

	2014	2015	2016	2017	Aantal vacatures 2017
Totaal	2,3	3,1	4,0	3,9	2.155
Exclusief uitzendbureaus	2	2,9	3,3	3,4	1.850

* De vacaturegraad is berekend aan de hand van de respons. Het aantal banen van de respondenten is afgerond 54.000 voor april 2017.

Tabel 2.6.2 Aandeel respondenten dat een verandering van het aantal werkzame personen verwacht in het komend onderzoeksjaar

	2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	toename	afname	toename	afname	toename	afname	toename	afname
Totaal	2,8	2	11,5	2,7	12,4	2,7	15,5	2,2

3. Bedrijvendynamiek

In hoofdstuk 2 hebben we geconstateerd dat het aantal vestigingen in de periode 1 april 2016 – 1 april 2017 is toegenomen met 807 (zie pagina 4). In dit hoofdstuk wordt het saldo van 807 verklaard door de meest voorkomende veranderingen binnen de bedrijvenpopulatie te beschrijven (de bedrijvendynamiek). We onderscheiden twee vormen van bedrijvendynamiek.

De eerste vorm van dynamiek heeft betrekking op de ontwikkelingen die een toe- of afname in het aantal vestigingen tot gevolg hebben. Oprichtingen zorgen voor een toename in het aantal vestigingen, zoals startende bedrijven en vestigingen die van buiten de gemeente gekomen zijn. Opheffingen zorgen voor een afname in het aantal vestigingen, onder andere vanwege faillissementen, bedrijfsbeëindigingen en vertrek van vestigingen uit de gemeente. Daarnaast spelen statuswisselingen een rol in de toe- en afname. Er is sprake van een statuswisseling als bijvoorbeeld een actieve vestiging zich aan het economische verkeer onttrekt of vice versa.

De tweede vorm van dynamiek omvat de binnengemeentelijke verhuizingen. Deze hebben geen effect op de toe- of afname van het aantal vestigingen. In dit rapport gaan we daarom niet verder in op deze laatste verhuizingen.

Tabel 3.1 laat, met uitzondering van de binnengemeentelijke verhuizingen, de bedrijvendynamiek zien voor het peiljaar 1 april 2016 – 1 april 2017. Het aantal starters is opnieuw toegenomen. Daarnaast zien we een toename van bedrijven die zich komen vestigen in de gemeente Groningen, maar er is ook een toename van vertrekkende vestigingen. De faillissementen zijn opnieuw afgenomen. Daarentegen zien we bij de categorie beëindiging van activiteiten wel een toename. Het gaat hier veelal om starters.

Tabel 3.1 Oprichtingen, opheffingen, verhuizingen (gevestigd van buiten de gemeente of vertrokken naar een andere gemeente) en statuswisseling van vestigingen in de gemeente Groningen in de periode 2016-2017

	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Oprichters			
Starters	1.319	1.517	1.853
Oprichting algemeen	569	490	478
Gevestigd	512	595	721
Gemeentelijke herindeling	0	0	81
Statuswisseling	83	83	103
Totaal	2.483	2.685	3.236
Opheffingen			
Faillissement	52	40	29
Beeindiging activiteiten	1.079	1.093	1.236
Vertrokken	678	814	930
Statuswisseling	240	257	234
Totaal	2.049	2.204	2.429
Saldo	434	481	807

Bijlagen

BIJLAGE I Overzicht indeling speerpuntsectoren

Creatieve sector (Bron: ICT, kennis en economie 2016 (CBS))

SBI-code	Omschrijving
J 5811	Uitgeverijen van boeken
J 5812	Databanken
J 5813	Uitgeverijen van kranten
J 5814	Uitgeverijen van tijdschriften
J 5819	Overige uitgeverijen (niet van software)
J 59111	Productie van films (geen televisiefilms)
J 59112	Productie van televisieprogramma's
J 5912	Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie
J 5913	Distributie van films en televisieproducties
J 5914	Bioscopen
M 7021	Public relationsbureaus
M 71111	Architecten (geen interieurarchitecten)
M 71112	Interieurarchitecten
M 7311	Reclamebureaus
M 74101	Communicatie- en grafisch ontwerp
M 74102	Industrieel en productontwerp
M 74103	Interieur- en ruimtelijk ontwerp
M 74201	Fotografie
R 90011	Beoefening van podiumkunst
R 90012	Producenten van podiumkunst
R 9002	Dienstverlening voor uitvoerende kunst
R 9003	Schrijven en overige scheppende kunst
R 91019	Overige culturele uitleencentra en openbare archieven
R 91021	Musea

Energie (Bron: Monitor topsectoren 2015 (CBS))

SBI-code	Omschrijving
B 0620	Winning van aardgas
B 0910	Dienstverlening voor de winning van aardolie en aardgas
C 2720	Vervaardiging van batterijen en accumulatoren
D 35111	Productie van elektriciteit door thermische, kern- en warmtekrachtcentrales
D 35112	Productie van elektriciteit door windenergie
D 35113	Productie van elektriciteit door zonnecellen, warmtepompen en waterkracht
D 3512	Beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit
D 3513	Distributie van elektriciteit en gasvormige brandstoffen via leidingen
D 3514	Handel in elektriciteit en in gas via leidingen
D 3520	Productie van aardgas
D 3530	Productie en distributie van stoom en gekoelde lucht
M 72113	Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk voor overige toepassingen
M 72192	Technisch speur- en ontwikkelingswerk
M 72199	Overig natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk (niet biotechnologisch)

ICT-sector (Bron: ICT, kennis en economie 2016 (CBS))

SBI-code	Omschrijving
C 2611	Vervaardiging van elektronische componenten
C 2612	Vervaardiging van elektronische printplaten
C 2620	Vervaardiging van computers en randapparatuur
C 2630	Vervaardiging van communicatieapparatuur
C 2640	Vervaardiging van consumentenelektronica
C 2680	Vervaardiging van informatiedragers
G 4651	Groothandel in computers, randapparatuur en software
G 4652	Groothandel in elektronische en telecommunicatieapparatuur en bijbehorende onderdelen
J 5821	Uitgeverijen van computerspellen
J 5829	Overige uitgeverijen van software
J 6110	Draadgebonden telecommunicatie

SBI-code	Omschrijving
J 6120	Draadloze telecommunicatie
J 6130	Telecommunicatie via satelliet
J 6190	Overige telecommunicatie
J 6201	Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software
J 6202	Advisering op het gebied van informatietechnologie
J 6203	Beheer van computerfaciliteiten
J 6209	Overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie
J 6311	Gegevensverwerking, webhosting en aanverwante activiteiten
J 6312	Webportals
S 9511	Reparatie van computers en randapparatuur
S 9512	Reparatie van communicatieapparatuur

Healthy ageing (Bron: [Werkgelegenheid, bedrijvigheid en clustervorming in Noord-Nederland \(RUG, 2012\)](#))

SBI-code	Omschrijving
A 0128	Teelt van specerijgewassen en van aromatische en medicinale gewassen
C 2110	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen
C 2120	Vervaardiging van farmaceutische producten (geen grondstoffen)
C 32502	Vervaardiging van medische instrumenten en hulpmiddelen (geen tandtechniek)
G 46461	Groothandel in farmaceutische producten
G 46462	Groothandel in medische en tandheelkundige instrumenten, verpleeg- en orthopedische artikelen en laboratoriumbenodigdheden
G 4773	Apotheken
Q 86101	Universitair medische centra
Q 86102	Algemene ziekenhuizen
Q 86103	Categorale ziekenhuizen
Q 86104	Geestelijke gezondheids- en verslavingszorg met overnachting
Q 8621	Praktijken van huisartsen
Q 86221	Praktijken van medisch specialisten en medische dagbehandelcentra (geen tandheelkunde of psychiatrie)
Q 86222	Praktijken van psychiaters en dagbehandelcentra voor geestelijke gezondheids- en verslavingszorg

SBI-code	Omschrijving
Q 86231	Praktijken van tandartsen
Q 86232	Praktijken van tandheekkundig specialisten
Q 86911	Praktijken van verloskundigen
Q 86912	Praktijken van fysiotherapeuten
Q 86913	Praktijken van psychotherapeuten, psychologen en pedagogen
Q 86919	Overige paramedische praktijken (geen fysiotherapie en psychologie) en alternatieve genezers
Q 86921	Gezondheidscentra
Q 86923	Preventieve gezondheidszorg (geen arbobegeleiding)
Q 86924	Medische laboratoria, trombosediensten en overig behandelingsondersteunend onderzoek
Q 86925	Ambulancediensten en centrale posten
Q 86929	Samenwerkingsorganen op het gebied van gezondheidszorg en ovreige gezondheidszorgondersteunende diensten
Q 88101	Thuiszorg
Q 88103	Ondersteuning en begeleiding van gehandicapten

Toerisme en recreatie (Bron: Toerisme monitor 2012 (European Tourism Futures Institute))

SBI-code	Omschrijving
C 3012	Bouw van sport- en recreatievaartuigen
G 45194	Handel in en reparatie van caravans
G 46492	Groothandel in watersportartikelen
G 46493	Groothandel in kampeerartikelen (geen caravans)
G 4730	Benzinestations
G 47642	Winkels in watersportartikelen
G 47643	Winkels in sportartikelen (geen watersport)
G 47644	Winkels in kampeerartikelen (geen caravans)
G 47722	Winkels in lederwaren en reisartikelen
G 47781	Winkels in fotografische artikelen
H 4910	Personenvervoer per spoor (geen tram of metro)
H 4932	Vervoer per taxi

SBI-code	Omschrijving
H 49391	Ongeregeld personenvervoer over de weg
H 5010	Zee- en kustvaart (passagiersvaart en veerdiensten)
H 5030	Binnenvaart (passagiersvaart en veerdiensten)
H 5110	Personenvervoer door de lucht
H 5222	Dienstverlening voor vervoer over water
H 5223	Dienstverlening voor de luchtvaart
I 55101	Hotel-restaurants
I 55102	Hotels (geen hotel-restaurants), pensions en conferentie-oorden
I 55201	Verhuur van vakantiehuisjes en appartementen
I 55202	Jeugdherbergen, vakantiecampen, groepsaccommodaties
I 5530	Kampeerterreinen
I 5590	Overige logiesverstrekking
I 56101	Restaurants
I 56102	Fastfoodrestaurants, cafetaria's, ijssalons, eetkramen e.d
I 5630	Cafés
N 77111	Verhuur van personenautos en lichte bedrijfsauto's (geen operational lease)
N 7712	Verhuur en lease van vrachtwagens, autobussen, caravans en aanhangwagens
N 7721	Verhuur van sport- en recreatieartikelen
N 7734	Verhuur en lease van schepen
N 7911	Reisbemiddeling
N 7912	Reisorganisatie
N 7990	Informatieverstrekking op het gebied van toerisme en reserveringsbureaus
N 8230	Organiseren van congressen en beurzen
P 85511	Zeil- en surfscholen
P 85519	Overig sport- en recreatieonderwijs
R 90013	Circus en variété
R 90041	Theaters en schouwburgen
R 90042	Evenementenhallen
R 91022	Kunstgalerieën en -expositieruimten

SBI-code	Omschrijving
R 91041	Dieren- en plantentuinen, kinderboerderijen
R 91042	Natuurbehoud
R 92001	Loterijen en kansspelen (geen amusementsautomaten)
R 92009	Exploitatie van amusements- en speelautomaten
R 93111	Zwembaden
R 93112	Sporthallen, sportzalen en gymzalen
R 93113	Sportvelden
R 93119	Overige sportaccommodaties
R 93121	Veldvoetbal
R 93122	Veldsport in teamverband (geen voetbal)
R 93123	Atletiek
R 93124	Tennis
R 93125	Paardensport en maneges
R 93126	Wielersport
R 93127	Auto- en motorsport
R 93128	Wintersport
R 93129	Overige buitensport
R 9313	Fitnesscentra
R 93141	Individuele zaalsport
R 93142	Zaalsport in teamverband
R 93143	Kracht- en vechtsport
R 93144	Bowlen, kegelen, biljarten e.d.
R 93145	Denksport
R 93146	Sportscholen
R 93149	Overige binnensport en omnisport
R 93151	Zwem- en onderwatersport
R 93152	Roei-, kano-, zeil- en surfsport e.d.
R 93191	Beroepssportlieden
R 93192	Hengelsport

SBI-code	Omschrijving
R 93211	Pret- en themaparken
R 93212	Kermisattracties
R 93299	Overige recreatie n.e.g.(geen jachthavens)
S 9604	Saunas, solaria, baden e.d.

BIJLAGE II Aantal vestigingen en banen naar bedrijfstak per 1 april 2017

	Vestigingen		Totaal banen		Ontwikkeling 2016-2017	
	2016	2017	2016	2017	abs.	perc
A Landbouw	52	63	98	106	8	8,2
1 Lanbouw	50	60	96	103	7	7,3
2 Bosbouw	1	1	1	1	0	0,0
3 Visserij	1	2	1	2	1	100,0
B Winning van delfstoffen	1	0	1	0	-1	-100,0
9 Dienstverlening winning van delfstoffen	1	0	1	0	-1	-100,0
C Industrie	491	518	5.944	6.113	169	2,8
10 Voedingsmiddelen	39	44	484	541	57	11,8
11 Dranken	8	9	64	80	16	25,0
12 Tabakproducten	1	1	341	297	-44	-12,9
13 Textiel	9	17	65	110	45	69,2
14-15						
Kleding, lederwaren en schoenen	19	22	25	27	2	8,0
16 Houtbewerking, kurk, riet- en vlechtwerk	17	18	59	68	9	15,3
17 Papier en karton	5	5	175	178	3	1,7
18 Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	63	58	543	462	-81	-14,9
20 Chemische producten	6	6	76	54	-22	-28,9
21 Farmaceutische producten	7	7	184	214	30	16,3
22 Rubber e kunststof	10	12	173	183	10	5,8
23 Overige niet-metaalhoudende minerale producten	19	19	131	117	-14	-10,7
24-25						
Metaal	55	55	497	523	26	5,2
26 Computers, elektronische en optische apparatuur	13	13	383	391	8	2,1
27 Elektrische apparatuur	3	4	45	42	-3	-6,7
28 Overige machines en apparaten	14	12	975	1.030	55	5,6

	29	Auto's, aanhangers	6	7	30	33	3	10,0
	30	Overige transportmiddelen	7	6	12	12	0	0,0
	31	Meubels	92	98	218	243	25	11,5
	32	Overige goederen	63	65	1.316	1.344	28	2,1
	33	Reparatie en installatie van machines	35	40	148	164	16	10,8
D		Nutsbedrijven	8	8	1.604	1.481	-123	-7,7
	35	Gas en elektriciteit	8	8	1.604	1.481	-123	-7,7
E		Nutsbedrijven	17	17	1.110	1.041	-69	-6,2
	36	Waterbedrijven	2	2	255	285	30	11,8
38-39		Afvalinzameling en recycling	19	19	855	756	-99	-11,6
F		Bouw	841	868	3.967	4.118	151	3,8
	41	Algemene burgerlijke utiliteitsbouw	374	394	1.315	1.400	85	6,5
	42	Grond- water en wegenbouw	26	30	233	267	34	14,6
	43	Gespecialiseerde bouw	441	444	2.419	2.451	32	1,3
G		Handel	2.558	2.552	16.781	17.841	1.060	6,3
	45	Automotive	261	276	1.452	1.518	66	4,5
	46	Groothandel	542	540	3.445	3.557	112	3,3
	47	Detailhandel	1.755	1.736	11.884	12.766	882	7,4
H		Vervoer en opslag	285	306	3.234	2.887	-347	-10,7
	49	Vervoer over land	121	133	1.572	1.651	79	5,0
	50	Vervoer over water	41	41	245	217	-28	-11,4
	52	Opslag en dienstverlening voor het vervoer	87	89	308	349	41	13,3
	53	Post- en koeriers	36	43	1.109	670	-439	-39,6
I		Horeca	795	809	6.671	7.244	573	8,6
	55	Logiesverstrekking	53	59	554	533	-21	-3,8
	56	Eet- en drinkgelegenheden	742	750	6.117	6.711	594	9,7
J		Informatie en communicatie	1.543	1.578	8.734	8.810	76	0,9
	58	Uitgeverijen	58	59	678	722	44	6,5
	59	Productie van film, TV en geluid	216	230	402	396	-6	-1,5

	60	Radio en TV omroepen	4	4	133	133	0	0,0
	61	Telecommunicatie	24	24	1.872	1.866	-6	-0,3
	62	Dienstverlening op het gebied van informatietechnologie	1.072	1.109	5.099	5.201	102	2,0
	63	Dienstverlening op het gebied van informatie	169	152	550	492	-58	-10,5
	K Financiële instellingen		125	127	1.673	1.765	92	5,5
	64	Banken, kredietverstrekking	23	25	415	527	112	27,0
	65	Verzekeringen	8	6	899	865	-34	-3,8
	66	Overige financiële dienstverlening	94	96	359	373	14	3,9
	L Onroerend goed		222	235	1.308	1.283	-25	-1,9
	68	Verhuur van en handel in onroerend goed	222	235	1.308	1.283	-25	-1,9
	M Advisering en onderzoek		3.636	3.769	11.150	11.040	-110	-1,0
	69	Rechtskundige dienstverlening, accountancy	457	470	2.474	2.380	-94	-3,8
	70	Holdings (niet financieel), organisatieadviesbureaus	1.106	1.147	2.512	2.478	-34	-1,4
	71	Architecten, keuring en controle	443	439	2.006	1.930	-76	-3,8
	72	Speur- en ontwikkelingswerk	109	119	996	1.242	246	24,7
	73	Reclame en marktonderzoek	622	611	1.933	1.722	-211	-10,9
	74	Industrieel ontwerp, overige consultancy	883	964	1.138	1.186	48	4,2
	75	Veterinaire dienstverlening	16	19	91	102	11	12,1
	N Overige zakelijke dienstverlening		698	744	10.087	10.613	526	5,2
	77	Verhuur van auto's en overige roerende goederen	99	95	421	379	-42	-10,0
	78	Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus	228	230	2.749	2.955	206	7,5
	79	Reisbemiddeling, toerisme	72	71	353	342	-11	-3,1
	80	Beveiliging en opsporing	32	32	663	711	48	7,2
	81	Facility management, reiniging en landschapsverzorging	154	166	2.504	2.763	259	10,3

	82	overige zakelijke dienstverlening	113	150	3.397	3.463	66	1,9
O Overheid			60	54	11.657	11.840	183	1,6
	841	Openbaar bestuur	33	33	7.372	7.336	-36	-0,5
	842	Overheidsdiensten	24	18	2.752	2.932	180	6,5
	843	Verplichte sociale verzekeringen	3	3	1.533	1.572	39	2,5
P Onderwijs			917	1.083	15.801	16.209	408	2,6
	852	Primair onderwijs	65	66	1.514	1.503	-11	-0,7
	853	Voortgezet onderwijs	61	64	4.050	4.124	74	1,8
	854	Tertiair onderwijs	54	54	8.952	9.171	219	2,4
	855	Overig onderwijs	724	881	1.261	1.380	119	9,4
	856	Dienstverlening voor het onderwijs	13	18	24	31	7	29,2
Q Gezondheids- en welzijnszorg			1.906	1.996	28.882	30.116	1.234	4,3
	861	Ziekenhuizen	17	15	14.758	15.125	367	2,5
	862	Medische- en tandheelkundige praktijken	443	471	2.094	2.156	62	3,0
	869	Paramedische praktijken en overige gezondheidszorg	837	890	4.135	4.522	387	9,4
	87	Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting	74	70	3.183	3.258	75	2,4
	88	Maatschappelijke dienstverlening	535	550	4.712	5.055	343	7,3
R Cultuur, sport en recreatie			1.694	1.823	4.188	4.376	188	4,5
	90	Kunst	1.458	1.564	1.977	2.048	71	3,6
	91	Culturele instellingen	45	46	576	610	34	5,9
	92	Loterijen en kansspelen	12	10	237	234	-3	-1,3
	93	Sport en recreatie	179	203	1.398	1.484	86	6,2
S Overige dienstverlening			795	901	2.122	2.268	146	6,9
	94	Levensbeschouwelijke en politieke organisaties, hobbyclubs	76	73	723	765	42	5,8

95	Reparatie van computers en consumentenartikelen	105	108	156	156	0	0,0
96	Wellness en overige dienstverlening, uitvaartbranche	614	720	1.243	1.347	104	8,4
	Totaal	16.644	17.451	135.012	139.151	4.139	3,1

BIJLAGE III grafisch overzicht van de werklocaties

Bedrijventerreinen

Nr. Naam

- 01 Winschoterdiep
- 02 Eemskanaal
- 03 Euvelgunne
- 04 Driebond
- 05 Oosterhoogebrug
- 06 Damsterdiep
- 08 Het Witte Lam
- 10 Ulgersmaweg
- 11 Ulgersmaborg
- 12 De Hoogte
- 14 Reitdiep
- 15 Hoendiep
- 17 Peizerweg
- 18 Hoogkerk Oost
- 19 Hoogkerk Vierverlaten
- 20 Westpoort
- 21 Kranenburg
- 22 Eemspoort
- 24 Milieuboulevard I
- 25 Roodehaan
- 26 Meerstad bedrijventerrein
- 29 Hoendiep Noord
- 57 Zernike Campus

Kantoorlocaties

Nr. Naam

- 50 Corpus den Hoorn Zuid
- 51 Stationsgebied
- 52 Martini Trade Park
- 53 Kempkensberg
- 54 Europapark
- 55 Hunzeparck
- 56 UMCG en omgeving
- 59 de Meeuwen

Colofon

Bedrijvendynamiek en werkgelegenheid gemeente Groningen – 2016-2017

Auteurs:

Kübra Ozisik

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen

Fotografie:

Beeldbank Gemeente Groningen

Uitgave:

Onderzoek en Statistiek Groningen

